

Salut comunitària, participació i avaluació de resultats

C S B Consorci Sanitari
de Barcelona

 **Agència
de Salut Pública**

Vanessa Puig-Barrachina
En col·laboració amb tot l'equip de Salut Comunitària

De què parlarem?

- L'acció en salut comunitària és per definició participativa
- Marc conceptual sobre participació i salut
- L'estratègia Barcelona Salut als Barris i com inclou la participació
- Quins efectes en salut té la participació? Què avaluem?

Participació i Acció Comunitària en Salut

Acció comunitària (AC): Procés de dinamització de les relacions socials de cooperació entre membres d'una comunitat, amb l'objectiu de millorar el benestar social de les persones. Implica la presa de consciència, la participació i l'organització – empoderament de la població, impulsant accions més enllà del propi col·lectiu, per millorar la seva realitat.

Acció comunitària en Salut (ACS): Acció comunitària que promou un canvi positiu en la salut de la comunitat, basant-se en l'actuació d'una multiplicitat d'agents. Proposa un abordatge integral dels processos salut-malaltia tenint en compte els determinants socials (estructurals, intermitjos i individuals), amb la participació dels diferents agents en el diagnòstic, la presa de decisions i la seva implementació.

Model conceptual sobre participació comunitària i efectes en salut

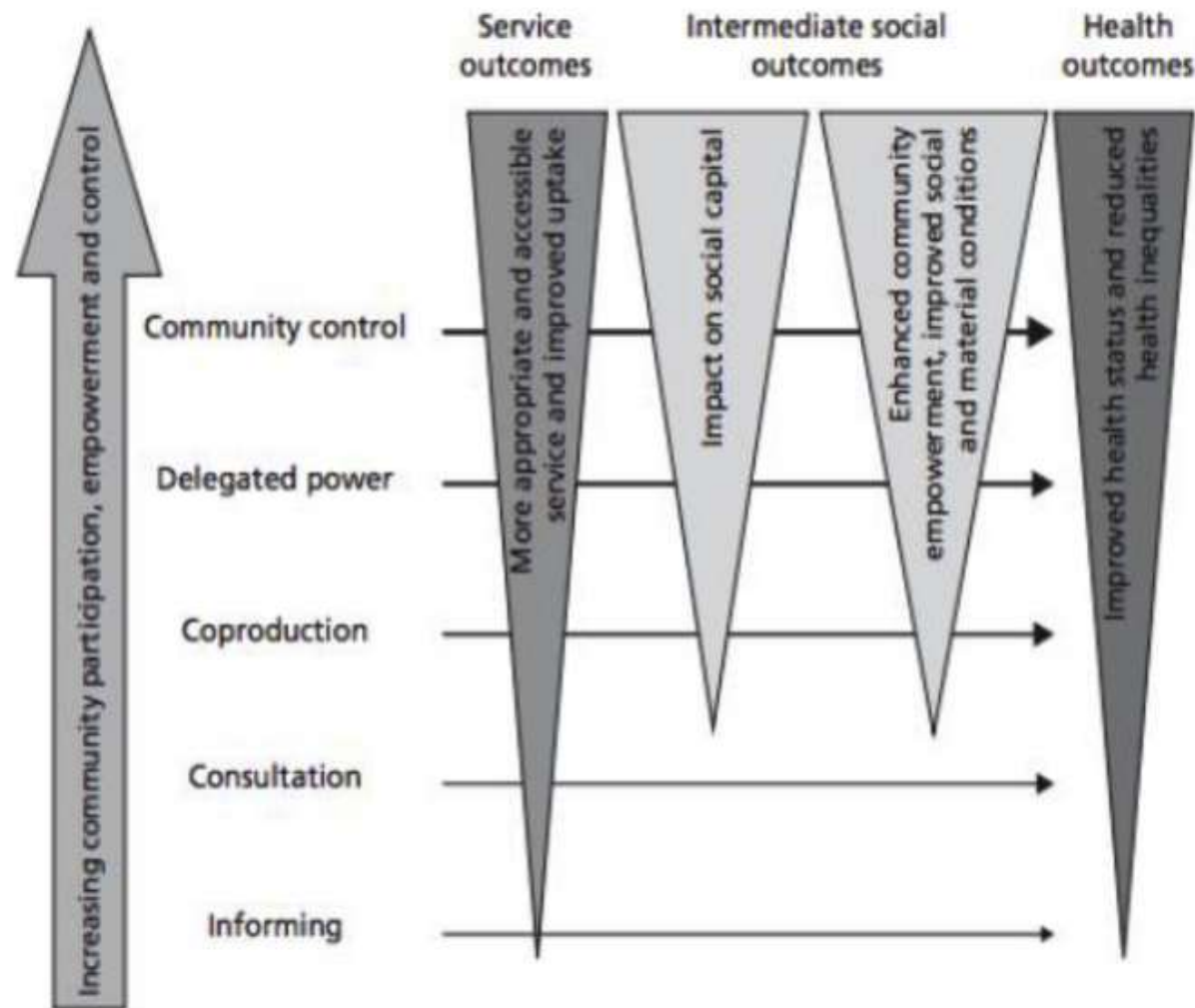

Fig. 2. Popay's (2006) conceptual model on pathways from community engagement to health improvement (Popay, 2006).

Barcelona Salut als Barris

Es basa en un model **d'acció comunitària**.

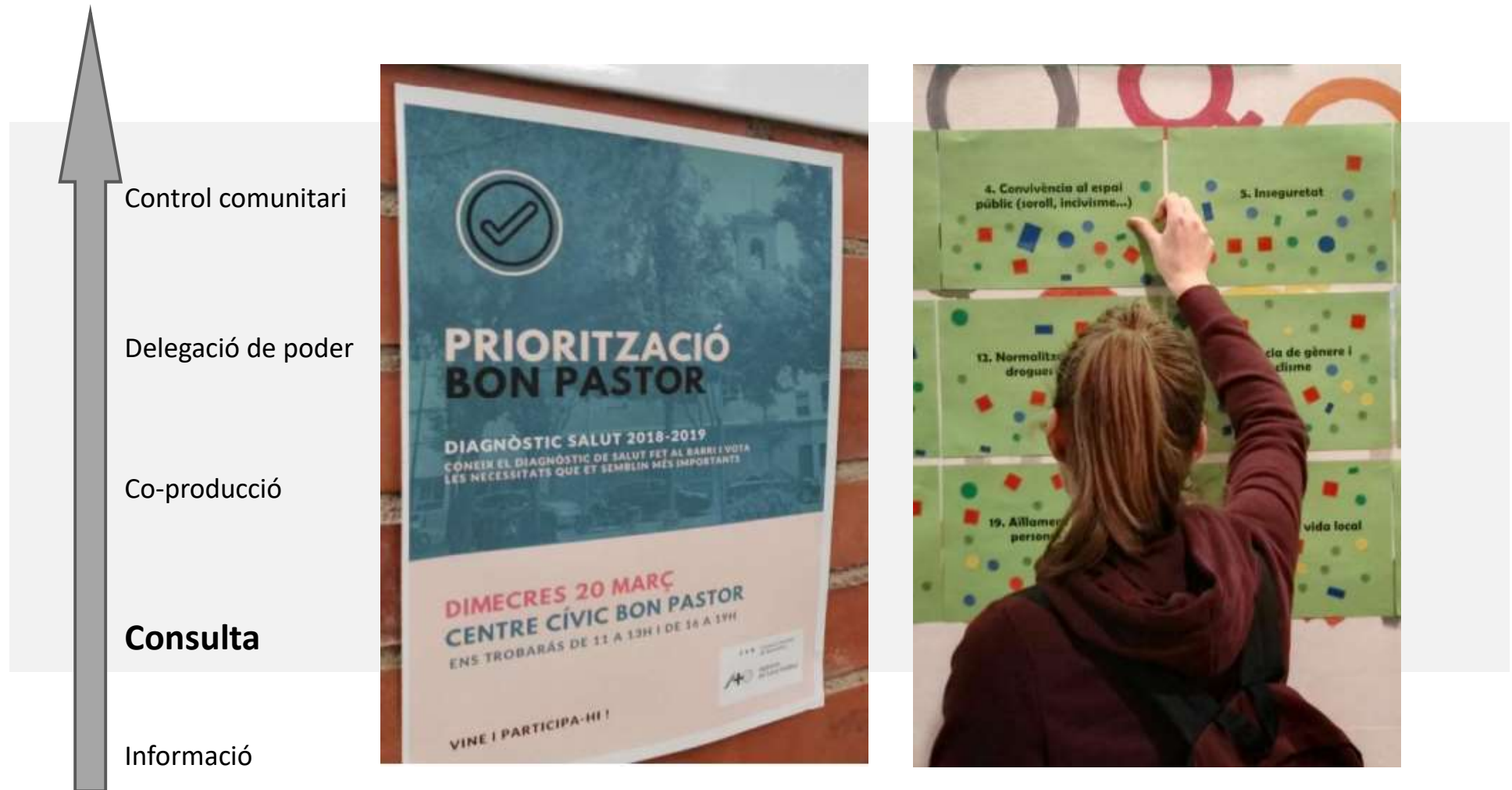
Objectiu: millorar la **salut poblacional** i **disminuir les desigualtats territorials en salut**.

Perspectiva dels determinants socials, incidint especialment en els **vincles socials comunitaris** (xarxes socials i participació).

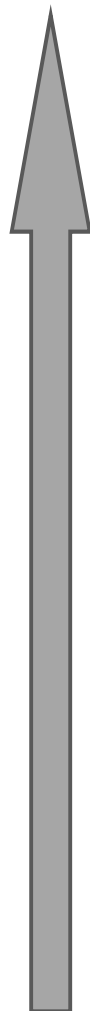
Compta **amb la participació de la comunitat en:**

- la identificació i prioritització de les necessitats
- en la presa de decisions
- en la planificació i implementació de les intervencions

Diagnòstic de salut comunitària: detecció de necessitats i prioritització

Diagnòstic de salut comunitària: Inclusió de la veu de les persones petites i joves

Control comunitari

Delegació de poder

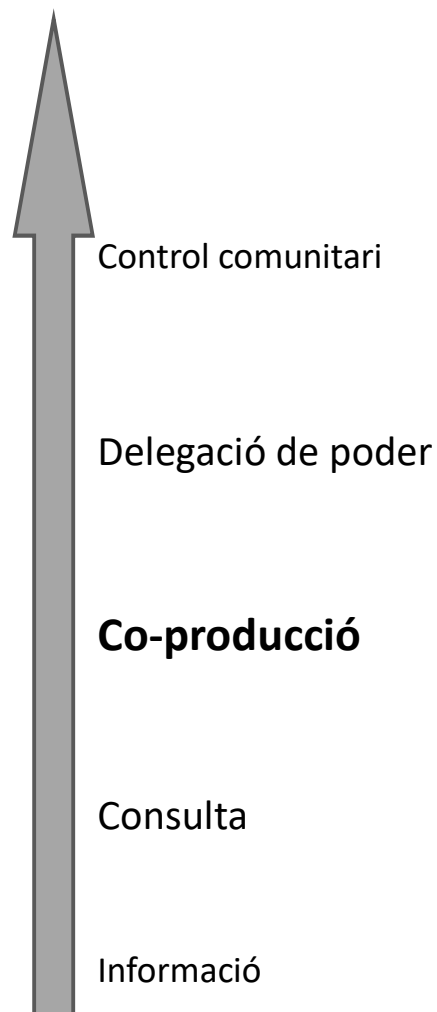
Co-producció

Consulta

Informació

Re-diagnòstic de salut comunitària: detecció de necessitats i prioritització

Re-diagnòstic a Roquetes,
com una experiència de co-creació des de la Taula de Salut Comunitària en què participen més de 30 persones entre agents i població vinculada a diferents entitats del barri

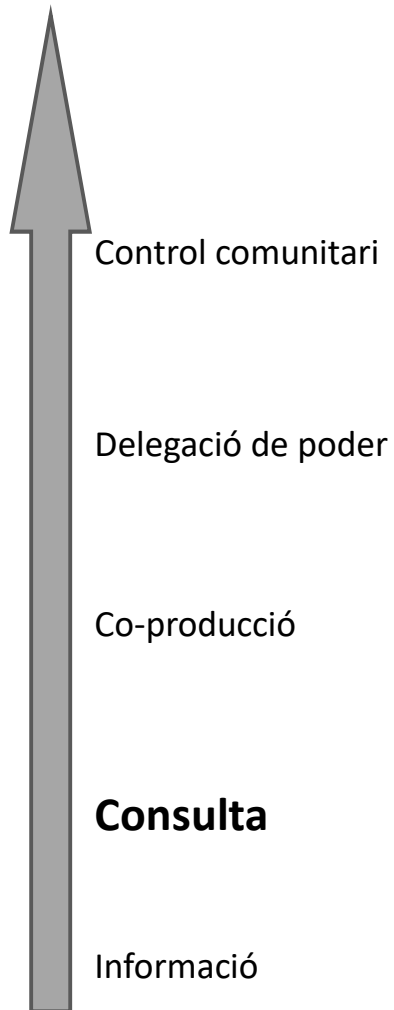

Presa de decisions

- Participació diversa en les **Taules de Salut Comunitària i els diferents Grups de Treball**
- Generalment **participació delegada o representada a través d'Associació de veïns i veïnes o d'entitats**, tot i que en alguns espais de decisió també hi ha **participació directa**.

Planificació i implementació de les intervencions: Tallers d'alimentació per famílies amb criatures de 0-3 anys

TALLER 1: ¿QUÉ COMEMOS?

Objetivo: Conocer diferentes alimentos y combinarlos para hacerlos más agradables.

Dinámica:

- Dómino (vocabulario)

				(...)
Manzana	Pollo	Pollo	Zanahoria	

- Puzzles (combinaciones)

Espaguetis	Tomate

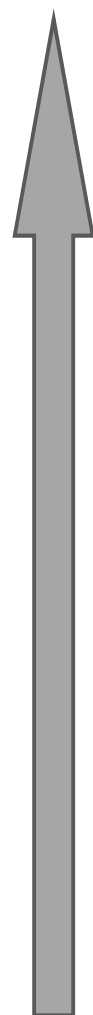
} se revisaran las combinaciones

Mensaje clave: es importante comer de todo
FRUTAS y VERDURAS

COMENTARIOS ???

- Platos de diferentes culturas.
- cus-cus (diferentes platos)
tatin
- Verduras (listado con frutas y verduras)
- arroz
- patatas

Planificació i implementació de les intervencions: Escoles de Salut de Gent Gran

Control comunitari

Delegació de poder

Co-producció

- El Raval
- Turó i Can Peguera
- Guineueta-Canyelles

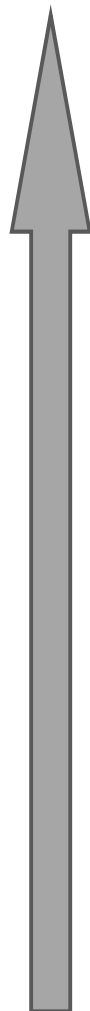
...

Consulta

Informació

Implementació de les intervencions: Escoles de Salut de Gent Gran

Control comunitari

Delegació de poder

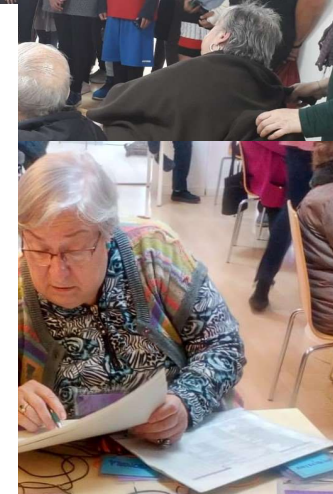
Co-producció

Consulta

Informació

Efectes observats durant el confinament per COVID-19:

- Autogestió per fer-se trucades de seguiment
- Interacció amb la resta d'agents territorials davant de necessitats detectades
- Xarxa social , disminució de l'aïllament

I els resultats? Què avaluem?

La evaluación en el ámbito comunitario

Elia Díez David. Médica especialista en Salud Pública. Jefa del servicio de Programas e Intervenciones Preventivas. Agència de Salut Pública de Barcelona

María José López Medina. Doctora en Salud Pública. Técnica de la Agència de Salut Pública de Barcelona. Responsable del Grupo de Investigación CIBERESP sobre Evaluación de Políticas y Programas de Salud Pública

Anna Pérez Giménez. Máster en Salud Pública. Técnica de la Agència de Salut Pública de Barcelona

[Inicio](#) ► [Comunidad Noviembre 2017 - Febrero 2018](#) ► [I](#)

En general, los grandes efectos de la acción comunitaria en salud se dan en capital social, cohesión de la comunidad, confianza, normas sociales, redes sociales, resiliencia comunitaria, sentido de pertenencia e identidad, capacitación comunitaria, organización comunitaria, existencia de nuevos grupos comunitarios, normas sociales y acciones comunitarias, servicios y/o programas generados por iniciativa de la comunidad⁹, y también en procesos como el compromiso cívico, liderazgo comunitario, la movilización de la comunidad, la participación de grupos en riesgo de exclusión, la participación en elecciones, la representación comunitaria o el voluntariado⁶.

Acció comunitària en salut: Avaluació del seu impacte

<https://blogs.uab.cat/salutcomunitaria/>

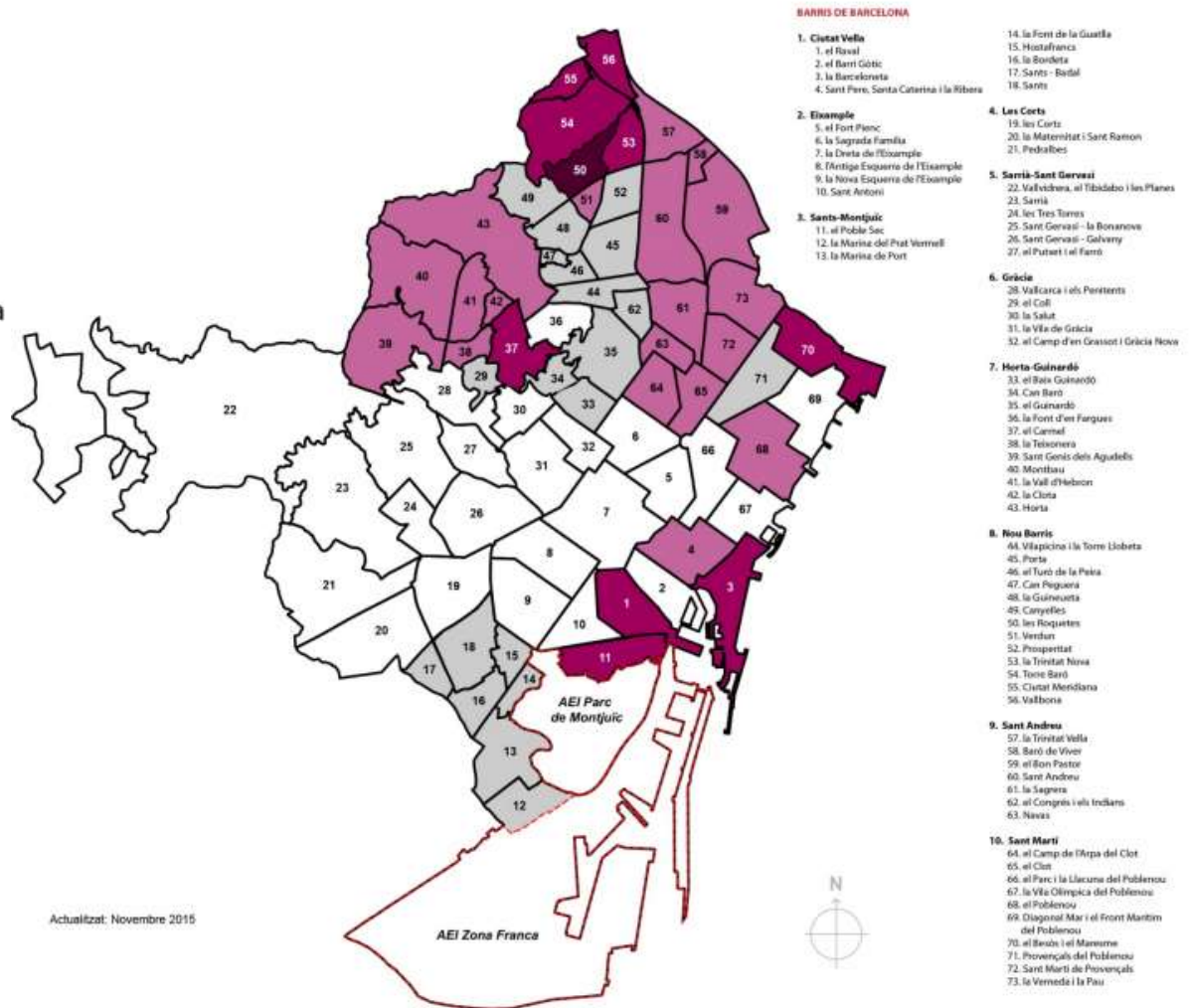
Objectiu: Conèixer l'evolució d'alguns indicadors de salut en el període 2001-2011 en barris de Barcelona de baix nivell socioeconòmic i amb forta presència de programes de salut comunitària i comparar-los amb l'evolució dels mateixos indicadors en altres barris de nivell socioeconòmic similar però sense aquest tipus de programes”

Metodologia: disseny quasi-experimental pre-post, comparant barris de Barcelona de baix nivell socioeconòmic amb diferent nivell d'acció comunitària en salut.

Classificació dels barris segons els seu nivell d'acció comunitària en salut

Acció comunitària en salut:

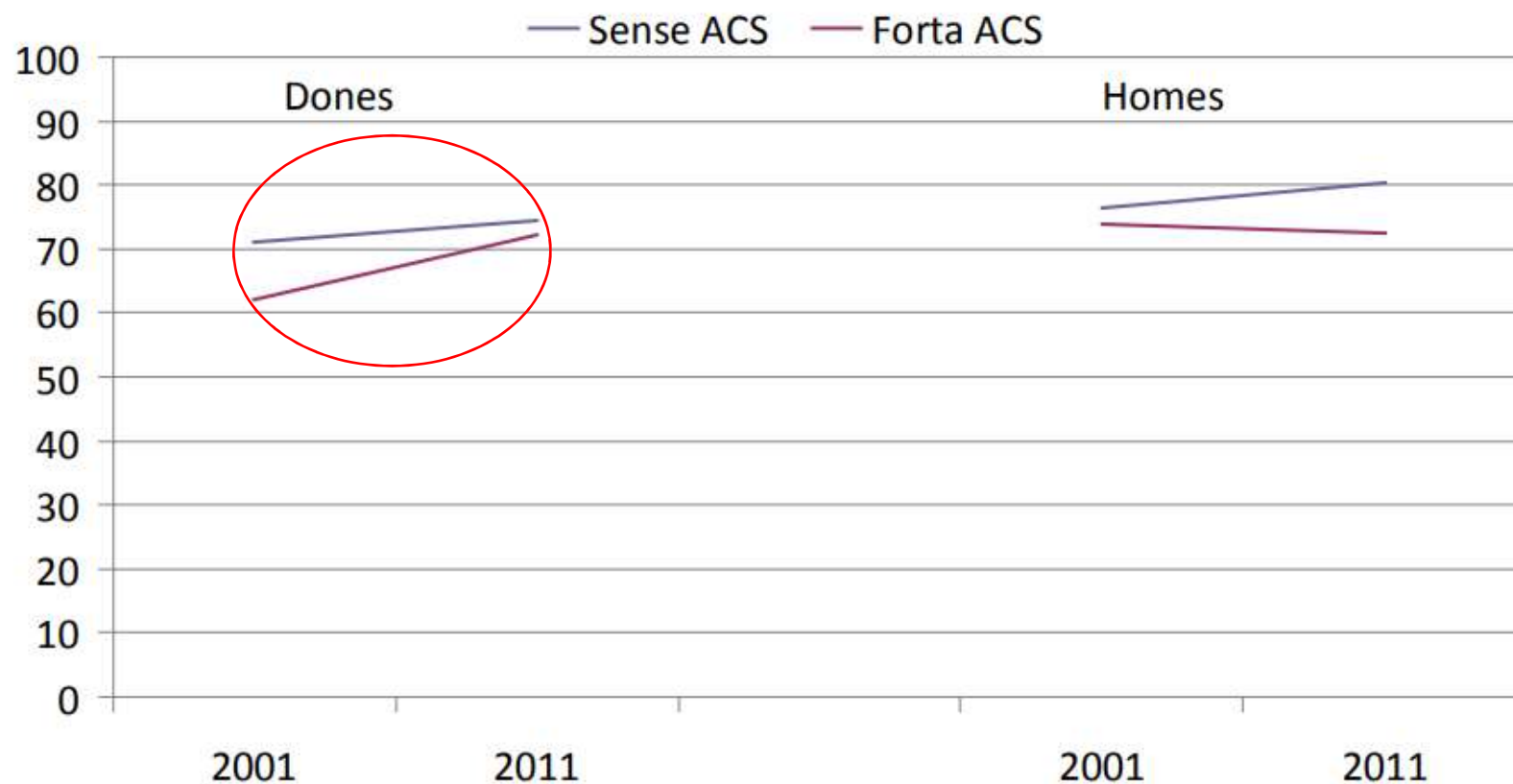
- A** Intensa
- B** Mitja
- C** Emergent
- D** Sense acció comunitària específica en l'àmbit de la salut
- E** Barri no analitzat
Renda >90% mitjana

Barbieri et al. 2017 "Measuring and Analysing Community Action for Health: An Indicator-Based Typology and Its Application to the Case of Barcelona" Soc Ind Res.

Evolució de la salut segons la presència de salut comunitària

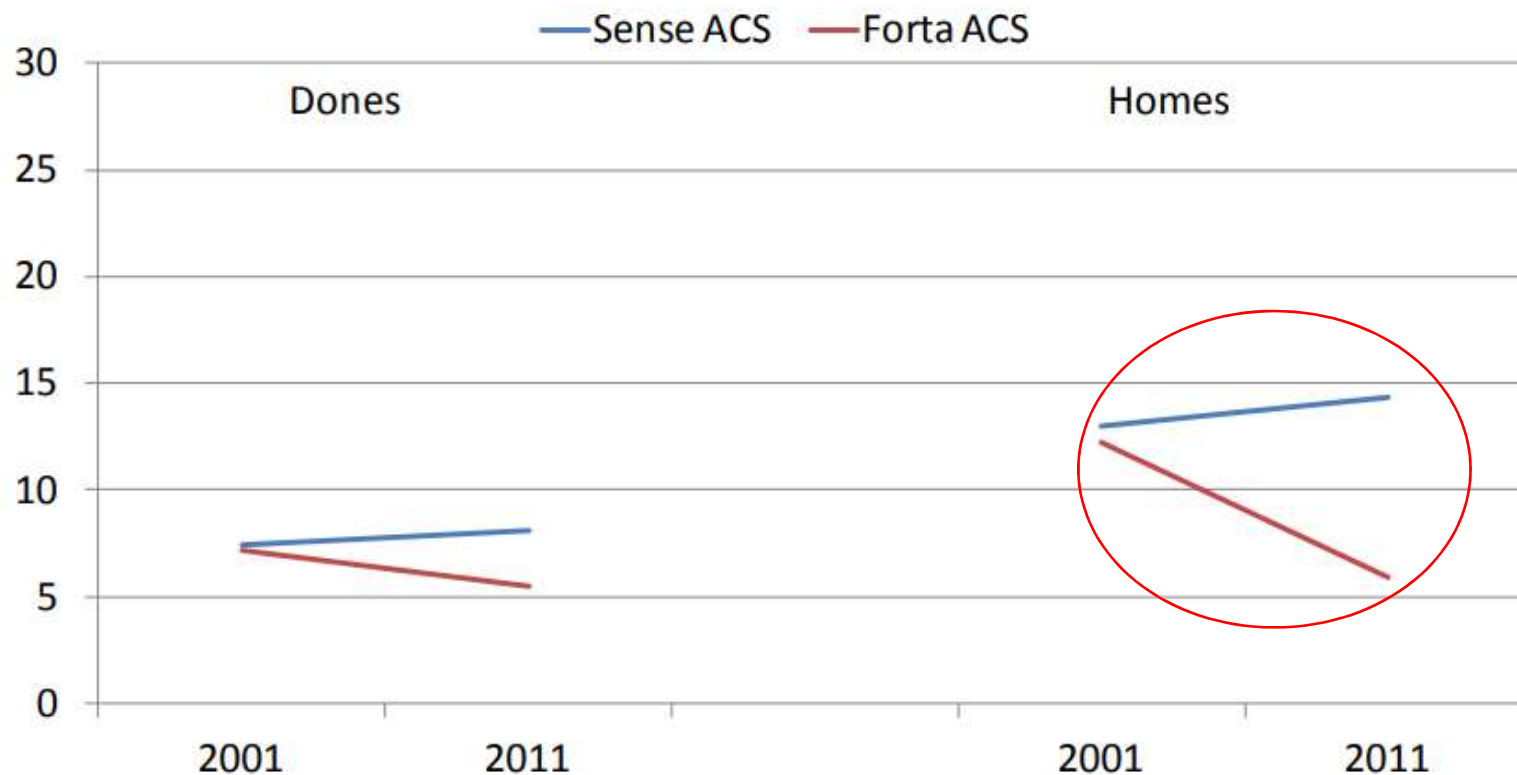
Figura 1. Prevalença de persones que declaren una bona salut percebuda, segons residència en un barri amb forta Acció Comunitària en Salut (ACS) o sense. Barcelona 2001 i 2011.

Font: Enquestes de Salut de Barcelona. Agència de Salut Pública de Barcelona. Proyecto Recercaixa.
<http://salutcomunitaria.com>

Evolució de la salut segons la presència de salut comunitària

Figura 2. Prevalença de persones que declaren haver consumit drogues il·legals alguna vegada a la vida, segons residència en un barri amb forta Acció Comunitària en Salut (ACS) o sense. Barcelona 2001 i 2011.

Font: Enquestes de Salut de Barcelona. Agència de Salut Pública de Barcelona. Proyecto Recercaixa.
<http://salutcomunitaria.com>

Què avaluem sistemàticament a BSAB?

Els efectes de les intervencions

Original

Evaluación de un programa piloto promotor de habilidades parentales desde una perspectiva de salud pública

Pilar Ramos^{a,*}, Noelia Vázquez^{a,b}, M. Isabel Pasarín^{a,c,d,e} y Lucía Artazcoz^{a,c,d,e}

^a Agència de Salut Pública de Barcelona, Institut d'Investigació Biomèdica Sant Pau (IIB Sant Pau), Barcelona, España

^b Universitat de Barcelona, Barcelona, España

^c CIBER de Epidemiología y Salud Pública (CIBERESP), España

^d Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, España

^e Institut de Recerca Biomèdica Sant Pau (IIB Sant Pau), Barcelona, España

Gac Sanit. 2016;30(1):37–42

Original article

Effectiveness of a parent-training program in Spain: reducing the Southern European evaluation gap

Noelia Vázquez^{a,b,*}, M. Cruz Molina^a, Pilar Ramos^a, Lucía Artazcoz^{a,c,d,e}

^a Public Health Agency of Barcelona, Barcelona, Spain

^b Department of Research Methods and Diagnosis in Education, University of Barcelona, Barcelona, Spain

^c Institute of Biomedical Research Sant Pau, Barcelona, Spain

^d CIBER of Epidemiology and Public Health (CIBERESP), Spain

^e Department of Experimental and Health Sciences, University of Pompeu Fabra, Barcelona, Spain

Discussió

- Molts **esforços en avaluar els resultats en salut de les intervencions** comunitàries
- Cal **sistematitzar la participació** en l'estratègia i avaluar-ne els efectes
- En quins **barris** participa més activament la població? **En quines fases?** Amb quin **tipus de participació?**
- En estratègies de salut comunitària com BSAB **podem anar més enllà de la co-producció?**

Discussió

- Confinament per COVID-19: quins efectes ha tingut la xarxa comunitària engegada per BSAB?
- Quins factors influeixen la participació de la comunitat a BSAB?
- Quines relacions de poder s'estableixen entre autoritats / professionals que participen a BSAB i la població? Co-optació? «Tokenism»? Necessitats d'agenda política?*

*Hoon Chuah Et al. 2018. Community participation in general health initiatives in high and uppermiddle income countries: A systematic review exploring the nature of participation, use of theories, contextual drivers and power relations in community participation. Social Science & Medicine

Gràcies

vpuig@aspb.cat

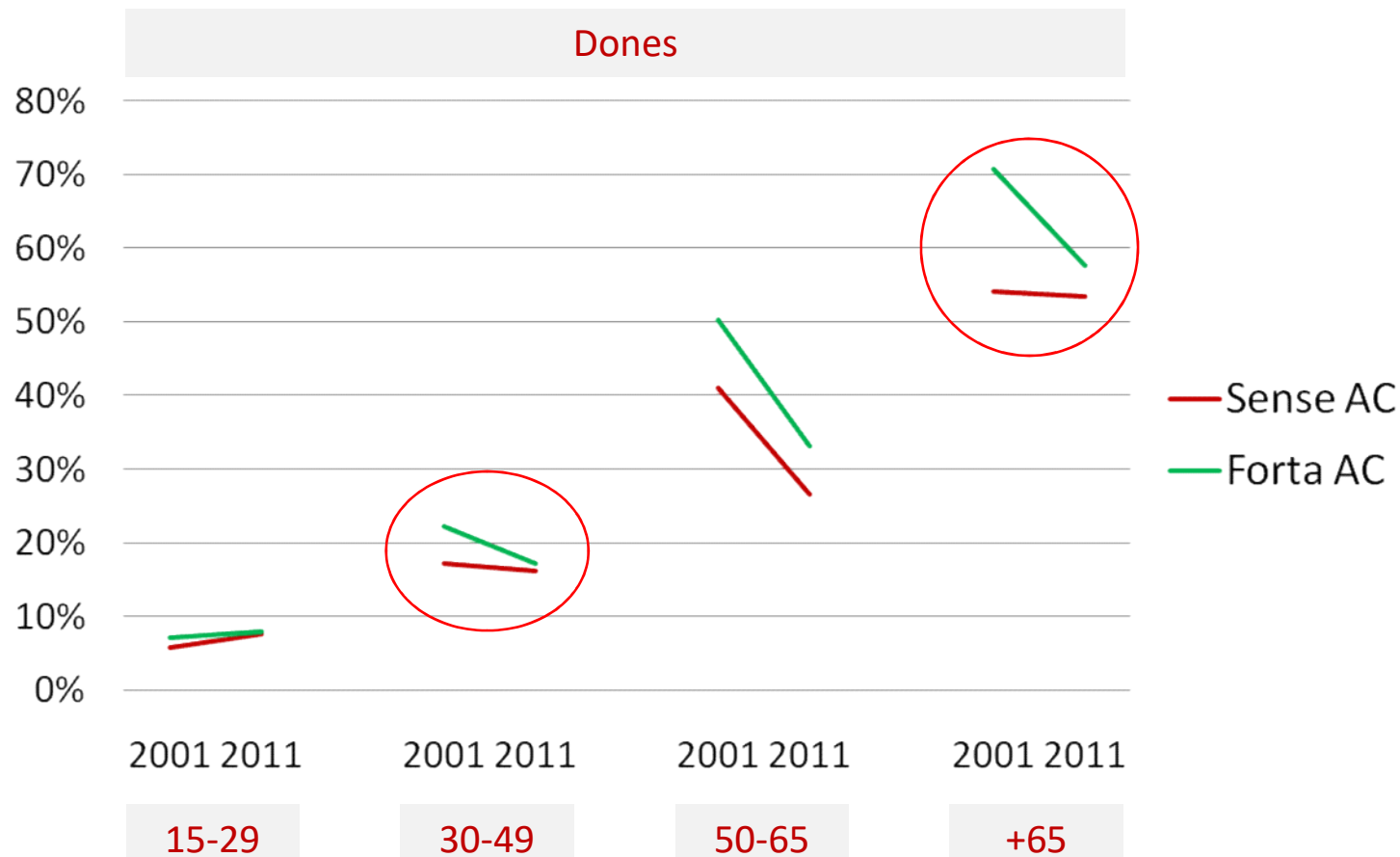
Classificació dels barris segons els seu nivell d'acció comunitària en salut

Indicadors d'acció comunitària en salut

	Escales dels Indicadors	Puntuació
1.- Projectes i accions concretes en salut desplegadas (<i>puntuació sumatòria</i>)	Accions adreçades a la població, sense ser accions comunitàries, que tenen com a objectiu la prevenció i promoció de la salut	1
	Accions continuades i/o periòdiques	3
	Accions de Transformació institucional i organitzativa	5
	<i>Puntuació sumatòria ítem 1 (necessàriament igual o major a 1 per a continuar)</i>	
2.- Existència d'estructures participatives estables per a l'impuls de l'acció comunitària (exemple. PDC, o altres)	Menys de 5 anys	1
	Entre 6 i 9 anys de recorregut	3
	Amb 10 anys o més de recorregut	5
3.-Existència d'un equip comunitari dinamitzador del procés que treballa temes de salut junt amb els serveis públics	Existència dinamitzador comunitari	1
	Existència d'equip comunitari (mínim 2 persones)	3
4.- Salut als barris	Incipient (Desplegat a partir del 2012)	3
	Consolidat (Desplegat amb anterioritat o fins al 2011)	5
Sumatori de totes les puntuacions obtingudes		Mínim 1 Màxim 22

Evolució de la salut segons la presència de salut comunitària

Prevalença de **mala salut percebuda** x grups d'edat en barris sense i amb força AC el 2001 i 2011

ESCOLA DE SALUT GENT GRAN GUINEUETA CANYELLES

Inici: 5 de febrer

DIMECRES DE 10'30H A 12H

Espai Social de Salut Comunitària Guineueta
Psg Valldaura, 135

IMPULSEN:

